

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1715
Toplantı Tarihi/Sayısı : 18.4.2024/45
Karar Numarası : 2024/385
Başvuran : S. H.
Başvuran Vekili : Av. Ş. K.
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Iğdır Geri Gönderme Merkezi
Muhatap Adres : Aşağı Erhacı Köyü No: 378 Merkez/Iğdır

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın fiziksel şiddete ve psikolojik baskıya maruz bırakıldığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran vekili başvuru dilekçesinde özetle;

a. Başvuranın Iğdır Geri Gönderme Merkezinde idari gözetim altında tutulduğunu,

b. 1/8/2023 tarihinde kendisiyle görüşmek için Iğdır Geri Gönderme Merkezine gittiğinde gözündeki morluğu ve kolundaki kelepçe izini gördüğünü,

c. Görüşme sırasında başvuranın; ülkesine dönmesi için kendisine zorla kağıt imzalatılmaya çalışıldığını, imzalamayı reddettiği için darp edildiğini, kolunun ters kelepçe ile bağlandığını ve bunları avukatına anlatması durumunda sınır dışı edileceği yönünde tehdit edildiğini ifade ettiğini,

ç. Sınır dışı etme işlemine karşı dava açıldığını, başvuranın sınır dışı edilmesi durumunda telafisi güç veya imkansız zararının doğacağını iddia etmektedir.

3. Muhatap Iğdır Geri Gönderme Merkezinden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın 28/7/2023 tarihinde Merkeze getirildiği, saat 11.30'da girişinin yapıldığı, beraberindeki 120 kişi ile birlikte kabul alanında bekletildikten sonra aynı gece başvuranın arama çadırında bulundurularak kayıt ve arama işlemlerinin yapıldığı,

b. Başvuranın sağlık evrakında iddia konusu darp olayıyla ilgili herhangi bir kaydın bulunmadığı,

c. Başvuranın iddialarıyla ilgili kendisiyle görüşme yapıldığı, görüşmenin tutanağa bağlandığı, görüşme sırasında başvuranın çelişkili ifadeler kullandığı ve tutanağı imzalamaktan imtina ettiği,

ç. Başvuranın Merkezde tutulduğu süre boyunca diğer yabancılarla ve idari personelle uyumsuzluk içerisinde olduğu ifade edilmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran vekili tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın, Kurumumuza yaptığı başvuru nedeniyle güvenlik görevlileri tarafından tehdit ve darp edildiği, ifadesinin alındığı, ayrıca Merkez personelinin "bu çocuğun açığını arayın" şeklinde beyanda bulunduğu öğrenildiği,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

b. Darp edildiği sırada güvenlik görevlilerinden birinin telefon kamerası ile olayı kayda alarak kendisiyle dalga geçtiği,

c. Başvuranın başvuru kapsamındaki olayla ilgili olarak alınan ilk ifadesinin de tutanağa gerçeği yansıtmayacak şekilde geçirilmiş olduğu ifade edilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarına göre; "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.*" ve "*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği*" hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre; "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda;*

a. Kurumun görev alanına girip girmediği,

(...)

yönlerinden incelenir."

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesine göre; "*(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

10. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularla ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının

korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. Başvuran adına vekili tarafından yapılan başvuruda, başvuranın İçişleri Bakanlığı Geri Gönderme Merkezinde görevli personel tarafından darp edildiği, ayrıca sınır dışı edilmekle tehdit edildiği iddialarına karşılık muhatap tarafından, başvuranın darp edilmediği, sağlık evrakında bununla ilgili bir kaydın bulunmadığı ve başvuru kapsamındaki iddiaların gerçeği yansıtmadığı ifade edilmekte, başvuran vekili tarafından sunulan yazılı görüşte ise başvuranın Kurumumuza yaptığı başvurudan dolayı tekrar darp ve tehdide maruz kaldığı ifade edilmektedir.

14. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), kötü muamele iddialarının uygun delillerle desteklenmesi gerektiğini belirtmektedir (AİHM, *Hildegard Klaas/Almanya*, B. No:15473/89, 22/9/1993, para. 30). Ayrıca AİHM, delillerin değerlendirilmesinde makul şüphenin ötesinde bir kanıtlanma standardının gerekli olduğunun, böyle bir kanıtlamaya ise yeterince güçlü, açık ve tutarlı çıkarsamalardan veya aynı biçimde çürütülememiş karinelere de varılabileceğinin altını çizmektedir (AİHM, *Kuzey İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161).

15. Başvuranın darp ve tehdit edildiğine ilişkin iddiayı içeren somut başvuruda, somut bir yer ve tarih bilgisi verilmemiş olmakla birlikte darp olayını ortaya koyan herhangi bir hekim raporu da mevcut değildir. Başvuranın tehdit ve sair yollarla psikolojik baskı altına alındığına ilişkin iddiaların da yeterli ölçüde temellendirilmemiş soyut nitelikteki iddialar olduğu; bu bağlamda, başvuru kapsamındaki iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olduğundan kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

16. Sonuç olarak; yukarıda açıklanan nedenlerle başvuru kapsamındaki iddiaların kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

18/4/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye